

Revidovaná Európska charta o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote
Charta bez statusu dohovoru

Prijatá Kongresom miestnych a regionálnych samospráv Európy
(10. zasadanie - 21. máj 2003 - Príloha k odporúčaniam 128)

Úvod

Základ, ktorý neskôr viedol až k revidovanej Európskej charte o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, bol položený na prvej a druhej konferencii o politike mládeže organizovanej Stálou konferenciou miestnych a regionálnych samospráv Európy v Lausanne (jún 1988) a v Llangollene (september 1991). Čoskoro, v marci 1992, prijala Stála konferencia Rezolúciu 237 a Článok 22, ktorým Chartu prevzala.

K oslave 10. výročia Európskej charty o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote zorganizoval Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy v spolupráci s Riaditeľstvom pre mládež a šport Rady Európy konferenciu s názvom "Mladí ľudia - Aktéri vo vlastnom meste a regióne". Všeobecným zámerom konferencie konajúcej sa 7. a 8. marca 2002 v Krakove bolo zhodnotiť pokrok, ktorý sa udial v oblasti participácie mládeže počas desaťročnej existencie Charty, diskutujúc o spôsoboch ďalšej podpory participácie mládeže, medzi iným šírením praktických skúseností.

Účastníci konferencie prijali Krakovskú deklaráciu, ktorou potvrdzujú, že mladí ľudia sú občanmi obcí a regiónov, v ktorých žijú, v rovnakej miere ako ktorákoľvek iná veková skupina, a preto musia mať prístup k všetkým formám spolupodieľania sa v spoločnosti. Úloha mladých ľudí na rozvoji demokratickej spoločnosti v rámci miestneho a regionálneho verejného života bola znova odsúhlasená a potvrdená. Navyše, konferencia predstavila príspevok k integrovanému projektu Rady Európy "Fungovanie demokratických inštitúcií".

Účastníci požadovali aj zodpovedať nové výzvy postavené pred mladých ľudí v súčasnej spoločnosti. Následne žiadali EKMRS a Poradný výbor pre otázky mládeže, aby vymenovali odborníkov na prípravu návrhu zmeny Európskej charty o participácii mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, a tiež, aby zodpovedala novým výzvam dvadsiateho prvého storočia takými ako informačná spoločnosť a nedostatok bezpečnosti v mestách.

Pracovné stretnutia sa konali na konci roka 2002 a začiatkom roka 2003. Rokovania týchto pracovných skupín poskytli základ súčasnej verzie Charty. Táto verzia Charty je rozdelená na tri časti. Prvá poskytuje miestnym a regionálnym samosprávam smernice ako viesť politiky pôsobiace na mladých ľudí v mnohých oblastiach. Druhá časť zabezpečuje nástroje na podporu participácie mladých ľudí. Nakoniec, tretia časť poskytuje rady, ako pripraviť inštitucionálne podmienky pre participáciu mladých ľudí.

Preambula

Aktívna účasť mladých ľudí na rozhodovaní a činnosti na miestnej a regionálnej úrovni je dôležitá, ak sme za budovanie viac demokratickej, širokej a prosperujúcej spoločnosti. Účasť na demokratickom živote ktoréhokoľvek spoločenstva je viac než len právo voliť alebo kandidovať vo voľbách, hoci tie sú dôležitými prvkami. Účasť a aktívne občianstvo je o tom mať právo, prostriedky, priestor a možnosť, a kdekoľvek je to potrebné, podporu podieľať sa

a ovplyvňovať rozhodnutia a zapojiť sa do činnosti a aktivít tak, ako aj prispievať k budovaniu lepšej spoločnosti.

Miestne a regionálne samosprávy, ako orgány najbližšie k mladému človeku, majú zohrávať veľmi dôležitú úlohu v podporovaní zapojenia mládeže. Tým si môžu miestne a regionálne samosprávy zabezpečiť, že mladí ľudia nebudú iba počuť a učiť sa o demokracii a občianstve, ale radšej sami mať možnosť ich aj uplatňovať. Účasť mladých predsa nie je iba vecou prípravy aktívnych občanov alebo budovania demokracie do budúcnosti. To podstatné, ak má mať zapojenie sa pre mladých ľudí význam, je, že môžu ovplyvniť a formovať rozhodnutia a opatrenia, kým sú mladí a nie len v neskoršom období života.

Keď miestne a regionálne orgány podporujú a propagujú zastúpenie mládeže, prispievajú tiež k sociálnej integrácii mladých ľudí, pomáhajú im zaoberať sa výzvami a tlakmi mladosti, ale aj s výzvami modernej spoločnosti, v ktorej často prevláda anonymita a individualizmus. Akokoľvek, aby bolo podieľanie sa mládeže na miestnom a regionálnom živote úspešné, trvalé a zmysluplné, vyžaduje si viac než len zmenu alebo prepracovanie politického a administratívneho systému. Ktorákoľvek politika alebo postup navrhnutý na podporu spolupodieľania sa mládeže musí zaistiť, že kultúrne prostredie rešpektuje mladých ľudí a musí tiež brať do úvahy rôzne potreby, okolnosti a nároky mladých ľudí. Musí zahŕňať aj isté prvky zábavy.

Princípy

1. Účasť mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote musí predstavovať časť globálnej politiky participácie občanov vo verejnom živote ako vytyčuje členským štátom) v Odporúčaní Výboru ministrov Rec (2001) 19 o účasti občanov na miestnom verejnom živote.
2. Miestne a regionálne orgány sú presvedčené, že všetky sektorové politiky by mali mať mládežnícky rozmer. Z toho dôvodu sa pokúsia prispôsobiť ustanoveniam tejto charty a implementujú do nich rôzne formy participácie, ktoré vedú ku konzultáciám a spolupráci s mladými ľuďmi a ich zástupcami.
3. Princípy a rôzne formy participácie, ktoré háji táto charta, sa vzťahujú na všetkých mladých ľudí bez diskriminácie V záujme toho. by mala byť venovaná osobitná pozornosť podpore účasti mladých ľudí zo znevýhodnených oblastí spoločnosti a z etnických, národnostných, sociálnych, sexuálnych, kultúrnych, náboženských a jazykových menšín na miestnom a regionálnom živote

Časť I : Sektorové politiky

I.1 Politika športu, voľného času a spoločenského života

4. Miestne a regionálne samosprávy by mali podporovať sociálno-kultúrne činnosti organizované mládežníckymi združeniami a organizáciami, mládežníckymi skupinami a spoločenskými centrami, ktoré sú spolu s rodinou, školou alebo pracoviskom jedným z pilierov sociálnej súdržnosti v obciach a regiónoch; tie sú ideálnym spôsobom participácie mládeže a začlenenia mládežníckej politiky v oblasti športu, kultúry, remesiel a obchodu, umenia a ďalších foriem tvorby a vyjadrenia ako aj v oblasti sociálnych činností.

5. Miestne a regionálne samosprávy by mali v záujme rozšírenia oblastí mládežníckych

združení v obciach a regiónoch poskytovať vhodné opatrenia na podporu tých organizácií a združení, ktoré organizujú výcvik vedúcich mládežníckych klubov a organizácií ako aj mladých pracovníkov, hrajúcich významnú úlohu v živote obcí a regiónov.

6. Miestne a regionálne samosprávy by mali povzbudzovať združenia, aby podporovali aktívnu účasť mladých ľudí vo svojich štatutárnych orgánoch.

I.2 Politika podpory zamestnanosti a boja s nezamestnanosťou

7. Ekonomické a sociálne podmienky, v ktorých mladí ľudia žijú, vplývajú na ich vôľu a schopnosť participovať vo svojej miestnej komunite. Keď sú mladí ľudia nezamestnaní, alebo žijú v biede, majú menšiu túžbu, prostriedky a spoločenskú podporu byť aktívnymi občanmi na miestnom a regionálnom živote. Mladí ľudia, ktorí sú nezamestnaní, sú pravdepodobne najviac vylúčení zo spoločnosti, a tak by mali miestne a regionálne samosprávy rozvíjať politiku a podporovať iniciatívy na zníženie nezamestnanosti mládeže.

8. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali:

- **rozvíjať politiku a programy v súlade s mladými ľuďmi (zahrnúť tých, ktorí sú nezamestnaní alebo im hrozí strata zamestnania), miestnych zamestnávateľov, obchodné združenia, vzdelávanie, výcvikové a zamestnávateľské orgány a mládežnícke organizácie, aby sa venovali príčinám nezamestnanosti mládeže a podporovali možnosti zamestnania pre mladých ľudí;**
- **zakladať miestne zamestnávateľské centrá na poskytovanie špeciálnej pomoci a podpory mladým nezamestnaným ľuďom nájsť si zmysluplnú a stabilnú prácu. Mladí ľudia by mali mať právo angažovať sa v riadení týchto centier, ak si to želajú;**
- **podporovať zakladanie, podnikov, spoločností a družstiev mladými ľuďmi alebo skupinami mladých ľudí poskytnutím financovania a ďalšou podporou ako prevádzkové priestory, vybavenie, výcvik a profesionálne poradenstvo;**
- **povzbudzovať experimentovanie mladých ľudí so sociálnou ekonomikou, obecnými svojpomocnými iniciatívami a združeniami,**

I.3 Politika mestského prostredia a sídlisk, politika bývania a doprava

9. Obce a regióny by mali so zástupcami organizácií mládeže spoluvytvárať podmienky na rozvíjanie mestského životného prostredia na základe ucelenejšieho a menej rozčleneného životného prostredia, ktoré vedú k sociálnej interakcii a k rozvoju vysokokvalitných verejných priestorov.

10. Miestne a regionálne správy majú povinnosť sledovať politiku bývania a mestského životného prostredia, aby umožnili úzku spoluprácu mladých ľudí a poradenských zložiek ako sú v obci a regióne zvolení poslanci, rozhodujúci hospodárski činitelia, vedúci občianskych združení a architekti. Ich cieľom je:

- **spracovať programy harmonickejšieho životného prostredia vhodnejšieho pre osobnú sebarealizáciu a skutočnú solidaritu medzi generáciami,**

- rozvinúť politiku sústredenú na mestské prostredie, ktorá bude v navrhovaní programov výstavby a renovácie rešpektovať pôvodnú sídelnú zástavbu a existujúcu sociálnu a interkultúrnu situáciu obyvateľstva.

11. V úzkej spolupráci s organizáciami mládeže, organizáciami majiteľov vlastníacich byty a nájomcov a/alebo organizáciami bývajúcich, agentúr sociálneho bývania a sociálnych pracovníkov, by miestne a regionálne samosprávy mali podporovať, alebo v rámci existujúcich sociálnych štruktúr rozvíjať:

- miestne informačné centrá o bývaní pre mladých ľudí;
- miestne systémy (napr. nízke úvery, pôžičkové garančné systémy) na pomoc mladým ľuďom získať prístup k bývaniu.

12. Mobilita mladých ľudí je možná cez ľahký prístup k doprave, ktorej sú hlavnými užívateľmi. Táto mobilita je nevyhnutná pre spoluúčasť na sociálnom živote a aby sa stali plnoprávnymi občanmi.

13. Mladí ľudia by preto mali byť zapojení do organizácie verejnej dopravy na obidvoch úrovniach - miestnej aj regionálnej. Najviac znevýhodneným mladým ľuďom by mali umožniť cestovať osobitne upravené tarify.

14. Mobilita a doprava sú základnou nevyhnutnosťou pre kvalitu života na vidieku a nie len potrebou na umožnenie participácie. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali podporovať iniciatívy vidieckej dopravy, ktoré sa snažia zabezpečiť dopravné služby (verejné alebo súkromné, individuálne alebo kolektívne) a zvyšovať mobilitu na vidieku pre skupiny akými sú mladí ľudia, ktorí sú práve vylúčení kvôli nedostatku dopravných prostriedkov.

I.4 Politika v oblasti výchovy a vzdelávania podporujúca účasť mládeže

15. Škola je inštitúciou, v ktorej mladí ľudia nielen že strávia významnú časť svojho života a kde prechádzajú oficiálnym vzdelávacím programom. ale aj miestom, kde sa formuje mnoho z ich názorov a pohľadov na život. Je dôležité, aby sa mladí ľudia učili o participácii a demokracii počas školy a aby bolo vyučovanie o demokracii, participácii a občianstve k dispozícii a náležite zabezpečené. Ale škola musí byť aj miestom, kde si mladí ľudia vyskúšajú demokraciu v praxi a kde je ich účasť na rozhodovaní podporovaná, povzbudzovaná a považovaná za efektívnu. Preto:

- miestne a regionálne samosprávy by mali podporovať účasť mladých ľudí na školskom živote. Mali by poskytovať finančnú a inú podporu ako aj priestory na stretávanie, aby umožnili mladým ľuďom zakladať demokratické školské študentské združenia. Tieto združenia by mali byť nezávislé a samosprávne, a ak chcú, mali by mať právo zúčastňovať sa na rozhodnutiach týkajúcich sa riadenia školy v spolupráci s učiteľmi a školskými orgánmi.
- tam, kde sú miestne a regionálne orgány zodpovedné za školské osnovy, mali by sa uistiť, že študenti a študentské združenia majú priebežné informácie o osnovách a ich rozvoji. Mali by sa tiež ubezpečiť, že občianska a politická výchova je zahrnutá do školských osnov a dáva potrebný dôraz a zdroje do vzdelávacieho programu všetkých študentov.

I.5 Politika mobility a výmeny

16. Miestne a regionálne samosprávy by mali podporovať tie združenia a skupiny, ktoré napomáhajú mobilite mladých ľudí (mladí pracovníci, študenti alebo dobrovoľníci) cez politiku výmeny a rozvíjajú budovanie siete politiky a uvedomovanie si európskeho občianstva.

17. Miestne a regionálne samosprávy by mali povzbudzovať mladých ľudí, ich organizácie a školy, aby sa aktívne spolupodieľali na medzinárodnej spolupráci, všetkých druhoch výmeny a európskych systémoch. Tieto orgány by mali byť pripravené poskytnúť finančnú pomoc v záujme podpory znalostí cudzích jazykov a medzinárodnej kultúrnej výmeny rovnako ako aj výmeny skúseností.

18. Mali by zahrnúť mladých ľudí a/alebo ich predstaviteľov do výborov pre spoluprácu a ďalších orgánov zodpovedných za realizáciu týchto výmen.

I.6 Politika zdravotníctva

19. S ohľadom na podporu vzniku a uplatňovania projektov pochádzajúcich od mladých ľudí, ktoré majú význam pre vývoj celkovej zdravotnej situácie a dynamiku života spoločenstva, sa miestne a iné regionálne správne orgány zavazujú vytvárať alebo rozvíjať inštitucionálne mechanizmy na konzultácie medzi organizáciami mládeže, zvolenými poslancami ako aj sociálnymi a odbornými partnermi, ktorí zabezpečujú sociálne alebo zdravotné služby.

20. Obce a regióny, vzhľadom na ohrozenie mládeže konzumáciou drog a alkoholu, založia, rozšíria alebo budú pomáhať rozvíjať informačné a poradenské služby pre mladých ľudí postihnutých týmito problémami v spolupráci s predstaviteľmi organizácií mládeže tak, ako aj podporovať výcvikové programy pre sociálnych pracovníkov a vodcov združení, ktoré sa starajú o prevenciu a liečbu postihnutých mladých ľudí.

21. Obce a regióny, vzhľadom na rast pohlavne prenášaných chorôb, podniknú kroky na zosilnenie informačných kampaní a preventívne opatrenia zacielené na mládež na podporovanie ducha solidarity v spoločenstve obce, ktoré sa prejaví v sociálnych vzťahoch v prekonávaní moralistických predsudkov a segregácie. Mladí ľudia a zástupcovia miestnych organizácií mládeže majú byť organicky zapojení do procesov tvorby a realizácie informácií a programov činnosti.

I.7 Politika rovnosti medzi pohlaviami

22. Miestne a regionálne orgány by mali ako súčasť svojich politík na vytvorenie optimálnych podmienok pre účasť žien a mužov na miestnych a regionálnych záležitostiach zvýhodňovať a podporovať prístup mladých mužov a žien na riadiace pozície v profesionálnom živote, združeniach, politike a miestnych a regionálnych samosprávach.

23. Obecné a regionálne samosprávy by mali v rámci svojich možností už od ranného detstva podporovať vzdelávaciu a výchovnú politiku rovnosti žien a mužov.

24. Miestne a regionálne samosprávy by mali na podporu politiky rovnosti mužov a žien:

- vypracovať strednodobý plán, ktorého cieľom je odstrániť nerovnosti medzi mladými mužmi a mladými ženami;
- uskutočňovať a hodnotiť opatrenia, ktoré podporia rovnaké príležitosti pre dievčatá a mladé ženy.

25. Táto politika by mala v rámci dosiahnutia svojho cieľa umožniť dievčatám a mladým ženám:

- získať podrobné informácie o výcvikových školeniach vedúcich k profesionálnej kvalifikácii;
- ponúknutím štipendií a špeciálnymi študijnými kurzami získať profesijné schopnosti v povolaniach vrátane tých, ktoré sú tradične zastúpené mužmi;
- na základe kvóty pracovných miest určených pre ženy ich poveriť zodpovednosťou na najvyššej úrovni a tak pripraviť na zvládnutie verejných záležitostí;
- zavádzať finančné opatrenia v oblasti sociálnych služieb, ktoré pomáhajú dievčatám a mladým ženám.

I.8 Osobitná politika pre vidiecke oblasti

26. Aby podporili účasť mládeže, musia brať miestne a regionálne samosprávy počas zakladania a rozvoja opatrení a činností do úvahy rozdielne potreby mladých ľudí vo vidieckych oblastiach. Preto by mali:

- **Zaisťovať, že politika vzdelávania, zamestnania, bývania, dopravy a ďalších oblastí odráža a venuje sa špeciálnym potrebám mladých ľudí žijúcich na vidieku. Tieto politiky by mali napomáhať mladým ľuďom, ktorí chcú žiť na vidieku, aby tak urobili. Mladí ľudia, žijúci vo vidieckych oblastiach, by nemali znášať alebo očakávať nižšiu úroveň sociálnych služieb a výhod ako tí, ktorí žijú v mestských oblastiach.**
- **Poskytovať finančnú a ďalšiu podporu mládežníckym organizáciám a ďalším obecným organizáciám aktívnym vo vidieckom prostredí. Tieto organizácie môžu podnecovať sociálny a kultúrny život vo vidieckych spoločenstvách a môžu byť dôležitým spoločenským vyžitím pre mladých ľudí. Mládežnícke a iné spoločenské organizácie nezohrávajú dôležitú úlohu len v povzbudzovaní účasti mládeže, môžu tiež zlepšiť kvalitu života a bojovať s problémami akou je vidiecka izolácia.**

I.9 Politika prístupu ku kultúre

27. Umenie a kultúra existujú v podobe, ktorá sa neustále mení podľa vkusu, miest a času. Sú však súčasťou minulého, prítomného a budúceho súkromného a kolektívneho dedičstva, ku ktorému generácie postupne prispievajú. Do určitej miery sú odrazom každej spoločnosti. Mladí ľudia svojím kultúrnym životom a svojou schopnosťou iniciatívy, skúmania a inovácie budujú a zohrávajú úlohu v tomto kultúrnom rozvoji. Preto je dôležité umožniť im prístup ku kultúre vo všetkých jej podobách a podporiť ich možnosti tvorivej činnosti vrátane nových oblastí.

28. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali v spolupráci s mladými ľuďmi a ich organizáciami prijať politiku koncipovanú tak, aby im umožnila stať sa kultúrnymi činiteľmi s prístupom k vedomostiam, praktizovaniu kultúry a tvorivej činnosti na miestach využívajúc metódy navrhnuté pre tento účel.

I.10 Politika udržateľného rozvoja a životného prostredia

Tvárou v tvár k čoraz viditeľnejšiemu poškodeniu životného prostredia by miestne a regionálne samosprávy mali venovať finančnú podporu na vzdelávacie projekty v školách a združeniach, aby sa zvýšilo uvedomenie si problémov životného prostredia.

30. Uvedomením si, že problémy životného prostredia sa týkajú predovšetkým mladých ľudí, ktorí budú musieť v budúcnosti prekonávať následky chýb minulosti, by mali miestne a regionálne samosprávy podporovať aktivity a projekty, ktoré napomáhajú udržateľnému rozvoju a ochrane životného prostredia, a ktoré zapájajú mladých ľudí a ich organizácie.

I.11 Politika boja proti násiliu a zločinu

31. Pripomínajúc, že obeť kriminality a násilia sú často mladí ľudia a uznaním nevyhnutnosti hľadania adekvátnych odpovedí na kriminalitu a násilie v súčasnej spoločnosti, rovnako ako potreba zapojenia mladých ľudí priamo do boja s týmito problémami;

32. Miestne a regionálne orgány by mali:

- **zahrnúť mladých ľudí do výborov prevencie kriminality, ak tie existujú;**
- **ii. pracovať najmä s mladými ľuďmi, ktorým hrozí, že sa zapoja do kriminality alebo ktorí sa už do nej zapojili;**
- **bojovať proti rasisticky motivovanému násiliu všetkými dostupnými prostriedkami;**
- **riešiť všetky formy násilia na školách. To by malo prebiehať v spolupráci so všetkými príslušnými činiteľmi akými sú vzdelávacie a policajné orgány, učitelia, rodičia a samotní mladí ľudia;**
- **prispievať na vytvorenie sietí združení a projektov podporujúcich toleranciu a projekty proti násiliu ako v školách, tak aj mimo nich;**
- **urobiť maximum na ochranu mladých ľudí pred sexuálnym vykorisťovaním, zneužívaním alebo inými formami týrania a stanoviť štruktúry, ktoré poskytnú psychologickú a fyzickú podporu a spoľahlivé poradenstvo obetiam.**

33. Miestne a regionálne samosprávy prispievajú pri realizácii spomínaného k budovaniu prostredia dôvery a rešpektu medzi mladými ľuďmi a verejnými orgánmi takými ako polícia.

I.12 Anti-diskriminačná politika

34. Miestne a regionálne samosprávy majú aktívne zabezpečovať ľudské práva a opatrenia proti diskriminácii menšín (vrátane ich mladých členov) alebo mladým ľuďom s postihnutím a ostatným skupinám obyvateľstva, ktoré by mohli trpieť diskrimináciou a mali by podporovať rozvoj multikultúrnych spoločenských integrácií menšín s prihliadnutím na ich odlišné potreby a zvyky, kultúru a životný štýl.

35. V tomto kontexte majú miestne a regionálne samosprávy:

- **schváliť alebo posilniť antidiskriminačnú legislatívu s cieľom zabezpečiť rovnakú dostupnosť pre všetkých občanov na verejné miesta, odborné školenia, k vzdelaniu, ubytovaniu, kultúrnym aktivitám a ďalším oblastiam života. Taký prístup má byť sledovaný a zaručovaný kolektívnymi orgánmi zahrňujúcich zástupcov miestnej vlády, zástupcov menšín a samotných mladých ľudí.**
- **pestovať dialóg medzi náboženstvami, multikultúrnu a antirasistickú výchovu a výchovu proti diskriminácii ako súčasť školských učebných osnov.**

I.13 Politika v oblasti sexuálneho života

36. Počas svojho prechodu z detskej závislosti od rodiny, školy, náboženskej komunity alebo iných "autorít" smerom k samostatnému dospelému životu môžu byť mladí ľudia postavení pred rôzne sporné otázky spojené s ich súkromnými vzťahmi (vnútri rodiny alebo blízkeho okruhu, so svojimi rovesníkmi, so svojimi priateľmi alebo partnermi). Prejavovanie a skúsenosti so sexualitou nie sú vždy ľahké, hlavne ak nie sú pripravení si to priznať. Okrem toho, je tu neustála ignorácia problémov okolo sexuálneho zdravia a nedôvera k oficiálnym postojom týkajúcich sa rizík určitých sexuálnych správania.

37. Aby sa pomohlo mladým ľuďom nájsť si svoju cestu v tejto oblasti k zdravému a plnohodnotnému citovému životu, miestne a regionálne samosprávy by mali v spolupráci s rodičmi, školami a organizáciami špecializujúcimi sa na túto oblasť povzbudzovať a podporovať:

- **nedirektívnu sexuálnu výchovu v školách;**
- **organizácie a služby ponúkajúce informovanosť o vzťahoch, sexuálnych metódach a rodinnom plánovaní;**
- **skupinovú prácu v tejto oblasti.**

38. Mladí ľudia by mali byť aktívne zapájaní do plánovania, realizovania a hodnotenia informovanosti a ďalších služieb zameraných na mladých ľudí v tejto oblasti.

I.14 Politika prístupu k právam a právnym predpisom

39. Aby bolo možné žiť spolu, spoločenstvá sú založené na pravidlách, ktoré musia byť rešpektované všetkými. V demokratickej spoločnosti sú tieto pravidlá prejednané a schválené zvolenými zástupcami občanov a majú konkrétne znenie hlavne v legislatívnych textoch, ktoré dávajú práva a povinnosti všetkým ľuďom.

40. Ako počet týchto textov narastá, je čím ďalej tým viac problematickejšie pre jednotlivca poznať, rešpektovať a uplatňovať ich, takto sa vytvára nerovnosť medzi občanmi. Mladí ľudia sú pochopiteľne znepokojení týmto fenoménom.

41. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali mladým ľuďom ul'ahčovať prístup k ich právam:

- **rozvojom ich vedomostí cez šírenie informácií najmä v školách, skupinách a informačných službách;**
- **uplatnením ich práv podporovaním služieb, ktoré sú navrhnuté na prácu popri mladých ľuďoch, ktorí si to želajú;**

- **umožnením spolupodieľania sa mladých ľudí na zostavovaní nových predpisov.**

Časť II: Nástroje pre spoluúčasť mládeže

42. Na dosiahnutie skutočnej účasti mládeže musí byť mladým ľuďom daný k dispozícii určitý počet nástrojov. To znamená rozvíjať účastnícke školenia pre mladých ľudí, udržiavať ich informovaných, poskytovať prostriedky komunikácie, podporovať ich projekty, uznať a dať jednoznačnejšie stanovisko mladým ľuďom, ktorí sa venujú spoločenským problémom a dobrovoľníckej práci. Účasť naberá na plnom význame len tam, kde je uznávaná úloha mladých ľudí v politických stranách, odboroch a združeníach a predovšetkým, kde je snaha podporovať mládežnícke združenia založené s mladými ľuďmi a samotnými mladými ľuďmi.

II.1 Školenie v participácii mládeže

43. Miestne a regionálne samosprávy, uvedomujúc si dominantnú úlohu, ktorú zohrávajú školy v živote mladého človeka, by mali v školskom prostredí poskytovať podporu a školenie o participácii mládeže, ľudských právach a o neformálnom učení na školách.

Mali by tiež poskytovať výcvik a podporu účasti mladých ľudí v spoločenskom živote a v miestnom spoločenstve podporovaním:

- **odborného školenia o realizácii participácie mládeže pre učiteľov a ľudí, ktorí pracujú s mládežou;**
- **všetkých foriem spolupodieľania sa žiakov v školách;**
- **programov občianskej výchovy na školách;**
- **skupinového vzdelávania - poskytovaním potrebného priestoru a prostriedkov a podporou výmeny praktických skúseností.**

II.2 Informovanie mladých ľudí

44. Informovanosť je často kľúč k participácii a právo mladých ľudí mať prístup k informáciám o možnostiach a záležitostiach, ktoré sa ich týkajú, je čoraz viac uznávané v oficiálnych európskych a medzinárodných dokumentoch a nie len v súvislosti s miestnym a regionálnym životom.

45. Na to, aby sa mladí ľudia zúčastnili na aktivitách a živote svojho spoločenstva a aby mali prospech zo služieb a možností, ktoré sú na nich zamerané, musia o nich vedieť. Účasť na aktivitách a projektoch, ktoré ich zaujímajú, a ktoré si sami organizujú, je často krokom v procese povzbudzujúcim ich väčšie angažovanie v spoločnosti, vrátane jej politického života.

46. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali podporovať a zlepšovať existujúce informačné a poradenské centrá pre mladých ľudí, aby zaistili, že poskytujú kvalitné služby, ktoré uspokojujú potreby vyslovené mladými ľuďmi. Tam, kde takéto centrá neexistujú, mali by miestne a regionálne samosprávy a ďalší príslušní činitelia podporovať a napomáhať vytvorenie adekvátnych informačných služieb pre mladých ľudí, okrem iného cez existujúce štruktúry také ako školy, mládežnícky servis a knižnice. Osobitné prostriedky by mali byť venované na uspokojenie informačných potrieb pre skupiny mladých ľudí, ktorí majú ťažkosti v prístupe k informáciám (jazykové bariéry, žiadny prístup k internetu, atď.).

47. Informačné služby pre mladých ľudí musia byť v súlade s istými profesionálnymi zásadami a normami. Verejné orgány majú garantovať také normy a podporovať ich neustále zlepšovanie, pokiaľ je možné v súlade so súborom národných (alebo regionálnych) odsúhlasených kvalitatívnych opatrení a noriem. Mladí ľudia by mali mať možnosť zúčastňovať sa na príprave, zavádzaní a hodnotení aktivít a produktov mládežníckych informačných centier/služieb a byť zastúpení v ich riadiacich orgánoch.

II.3 Podpora účasti mládeže cez informačné a komunikačné technológie

48. Informačné a komunikačné technológie môžu ponúknuť nové možnosti informovania a umožnenia participácie mladých ľudí. Môžu byť využité na výmenu širokého množstva informácií a vďaka svojej interaktivite zvýšiť účasť mladých ľudí. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali využívať tieto technológie vo svojej informačnej a participačnej politike za podmienok, že prístup k nim je garantovaný všetkým mladým ľuďom v zmysle prístupových miest a školení v týchto nových pomocných programoch.

II.4 Podpora participácie mladých ľudí v médiách

49. Keď sú mladí ľudia hlavnými spotrebiteľmi, môžu byť tiež činiteľmi v tejto oblasti zvyšovaním možností, ktoré dostávajú, aby sa vyjadrili a zúčastnili pri tvorbe informácií dodávaných médiami. Tým, že sa zaoberajú určitými témami, svojím spôsobom umožňujú poskytovať odlišné a často viac prístupnejšie informácie pre svojich rovesníkov. Táto účasť tiež umožňuje mladým ľuďom porozumieť budovaniu informovanosti a rozvíjať potrebnú schopnosť kritiky.

50. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali podporovať tvorbu a pôsobenie médií (rádio, televízia, písomnú a elektronickú tlač, atď.) rozvíjanú mladými ľuďmi a pre mladých ľudí rovnako ako dôležité výcvikové programy.

II.5 Povzbudzovanie mladých ľudí prevziať dobrovoľnícku prácu a venovať sa spoločenským problémom

51. Mladí ľudia by mali byť podporovaní a povzbudzovaní v zapájaní sa do dobrovoľníckej činnosti. V čase, keď sú mladí ľudia pod vzrastajúcim tlakom realizovať sa a uspieť ako jednotlivci vo vzdelaní a vo svete práce, je veľmi dôležité, aby bolo dobrovoľníctvo podporované a uznávané.

Preto by miestne a regionálne samosprávy mali:

- **Podporovať zakladanie dobrovoľníckych centier a rozvíjať iniciatívy zamerané na podporu a povzbudzovanie zapojenia sa mladých ľudí do dobrovoľníckych aktivít ako informačné a propagačné kampane.**
- **V spolupráci s mladými ľuďmi, dobrovoľníckymi organizáciami, vzdelávacími orgánmi a zamestnávateľmi rozvíjať systémy, ktoré uznávajú a potvrdzujú dobrovoľnícku činnosť v oficiálnom vzdelávacom systéme a v zamestnaní.**

II.6 Podpora projektov a iniciatív mladých ľudí

52. Prostredníctvom svojich nádejí a túžob majú mladí ľudia mnoho predstáv, ktoré by mohli byť uvedené do projektov a miestnych aktivít, prospešných pre všetkých. Ak dostanú tieto

projekty patričnú podporu, ich úspechy rovnako ako chyby, môžu tiež pomôcť mladým ľuďom rozvíjať svoj zmysel pre zodpovednosť a svoju autonómiu a týmto sa stanú spoločenskými činiteľmi. Miestne a regionálne samosprávy by preto mali uľahčiť zavedenie týchto projektov, či už sú malé alebo rozsiahle, umožniť im byť vo svojom konaní sprevádzaní profesionálmi a mať prístup k finančnej, materiálnej a technickej pomoci.

II.7 Podpora organizácií mladých ľudí

53. Mládežnícke organizácie sú jedinečné v tom, že sú v prvom rade zamerané na odzrkadľovanie názorov a plnenie potrieb a záujmov mladých ľudí. Takisto poskytujú priestor, v ktorom sa mladí ľudia môžu učiť a skúsiť možnosti a výzvy participácie na rozhodovaní a aktivitách s ďalšími mladými ľuďmi. Môžu to byť organizácie s vnútorným usporiadaním alebo neformálne skupiny mladých ľudí. Je dôležité, aby mladí ľudia mali možnosť zapojiť sa do mládežníckych organizácií podľa svojho výberu vo svojom spoločenstve, ak si to prajú. Mladí ľudia by mali mať tiež právo a podporu v zakladaní svojich vlastných organizácií, ak chcú. Preto:

- **Miestne a regionálne samosprávy by mali mať osobitný rozpočet navrhnutý výhradne na podporu mládežníckych organizácií, ktoré vykonávajú činnosti, poskytujú služby alebo vystupujú ako hlas mladých ľudí v spoločenstve a zasadujú sa o ich prospech. Prednosť by sa mala dať organizáciám, ktoré vedú mladí ľudia a sú pre mladých ľudí a/alebo majú metódy a vhodné systémy, ktoré umožňujú aktívnu participáciu mládeže;**
- **Miestne a regionálne samosprávy by mali rozvíjať princíp spoločného riadenia Rady Európy a systém rozhodovania v spolupráci s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami v oblasti politiky významnej pre mladých ľudí. Je dôležité, aby tam, kde sú také štruktúry spoločného riadenia, boli mladí ľudia a mládežnícke organizácie rešpektované ako plnohodnotní partneri a mali tiež možnosť nezúčastniť sa, ak si tak prajú.**

II.8 Mládežnícka účasť v mimovládnych organizáciách (MVO) a politických stranách

54. Pulzujúci, nezávislý a aktívny mimovládny sektor je podstatným prvkom ktorejkoľvek skutočne demokratickej spoločnosti. Je tiež dôležité, aby ostatné odvetia občianskej spoločnosti ako politické strany boli silné a aktívne na miestnej a regionálnej úrovni. Účasť na demokratickom živote v ktorejkoľvek krajine, regióne, oblasti je viac než len voľba každých niekoľko rokov. Preto je účasť v mimovládnych organizáciách a politických stranách tak dôležitá, pretože tieto systematicky pomáhajú občanom zapojiť sa a ovplyvňovať rozhodnutia a činnosť. Preto je rozhodujúce, aby boli mladí ľudia povzbudzovaní a podporovaní zúčastňovať sa na spoločenskom živote vo svojich lokalitách.

55. Miestne a regionálne samosprávy by mali poskytovať finančné a ďalšie zdroje mimovládnym organizáciám, ktoré aktívne podporujú účasť mladých ľudí na svojich činnostiach, v demokratických štruktúrach rozhodovania a pracovných postupov.

56. Miestne a regionálne samosprávy by mali v spolupráci s politickými stranami a nestraničným spôsobom vo všeobecnosti napomáhať zapájaniu mladých ľudí do systému politických strán a podporovať osobitné činnosti také ako výcvik.

Časť III: Inštitucionálna účasť mladých ľudí na miestnych a regionálnych záležitostiach

57. Aby sa uskutočnili sektorové politiky vytýčené v prvej časti, mali by miestne a regionálne samosprávy vytvoriť vhodné štruktúry alebo urobiť opatrenia umožňujúce participáciu mladých ľudí na rozhodnutiach a diskusiách, ktoré ich ovplyvňujú.

58. Tieto štruktúry budú nadobúdať rozličné formy podľa úrovne, na ktorom sú založené, od obce, mesta, mestského okolia až po veľkomesto alebo dokonca región. Mali by vytvárať podmienky pre efektívny dialóg a spoluprácu medzi mladými ľuďmi a miestnymi a regionálnymi orgánmi a umožniť mladým ľuďom a ich zástupcom byť plnohodnotnými činiteľmi v konaní, ktoré ich ovplyvňuje. Také štruktúry by mali byť spravidla reprezentatívne a stále, týkajúce sa všetkých záležitostí, o ktoré mladí ľudia prejavia záujem. Navyše, môže sa uvažovať o tom, že by sa mohla vytvoriť ad hoc štruktúra, aby sa o nejakej osobitnej záležitosti diskutovalo a potom v nej konalo. Príležitostne možno vhodne kombinovať rôzne formy.

III.1 Výbory, parlamenty a fóra mládeže

59. Účinná participácia mladých ľudí na miestnych a regionálnych záležitostiach by mala byť založená na uvedomovaní si sociálnych a kultúrnych zmien, ktoré sa odohrávajú v ich spoločenstve a požiadavkách stálych zastupiteľských štruktúr takých ako výbory, parlamenty a fóra mládeže.

60. Taká štruktúra môže byť zostavená voľbou alebo ustanovením z organizácií mladých ľudí a/alebo na dobrovoľnej báze. Jeho členstvo by malo odrážať sociologické zloženie spoločenstva.

61. Mladí ľudia by mali prebrať priamu zodpovednosť za projekty a zohrávať aktívnu úlohu v politike, ktorá s tým súvisí. Za týmto účelom by mali miestne a regionálne samosprávy vytvárať a podporovať štruktúry pre aktívnu účasť.

62. Tieto štruktúry poskytujú mladým ľuďom hmotný rámec pre slobodné vyjadrenie svojich záujmov, hlavne pokiaľ ide o zvyšovanie takých záujmov s úradmi a možnosťou vytvárať k nim návrhy. Nastolené otázky môžu odrážať tie, ktoré sú vytýčené v terajšej Charte v prvej časti.

63. Úlohy takej štruktúry môžu zahŕňať:

- **zabezpečenie fóra pre mladých ľudí na slobodné vyjadrenie svojich záujmov týkajúcich sa, okrem iného, k návrhom a politike samospráv;**
- **ponúknutie možnosti pre mladých ľudí vytvárať návrhy miestnym a regionálnym samosprávam;**
- **umožnenie samosprávam konzultovať mladých ľudí v osobitných otázkach;**
- **poskytovanie fóra, kde sú projekty, ktoré zapájajú mladých ľudí, monitorované a ohodnotené;**
- **poskytovanie fóra uľahčujúceho konzultácie so združeniami a organizáciami mladých ľudí;**

- **uľahčenie účasti mladých ľuďí v ostatných poradných orgánoch miestnych a regionálnych samospráv.**

64. Dať mladým ľuďom možnosť hovoriť a pôsobiť na problémy, ktoré ich ovplyvňujú, také štruktúry poskytujú výcvik v demokratickom živote a riadení verejných záležitostí.

65. Mladí ľudia by mali byť preto povzbudzovaní k účasti v takých štruktúrach a činnostiach, ktoré v rámci nich podnikajú, aby sa tak podporili ich kapacity na učenie a praktizovanie princípov demokratického občianstva. Tieto štruktúry by mali tiež poskytovať fóra pre výcvik na demokratickom vedení najmä pre tých mladých ľudí, ktorí sú iniciátormi projektov a dialógu so samosprávami.

66. Miestne a regionálne samosprávy a samotní mladí ľudia budú tiež profitovať z mnohonásobného účinku, ktorý môže priniesť účasť mladých ľudí v takýchto štruktúrach najmä kvôli povzbudeniu mladých ľudí vo vykonávaní svojich občianskych práv tak ako účasť na voľbách a ďalších formách hlasovania vrátane referenda.

III. Podpora štruktúr participácie mládeže

67. Aby inštitucionálne štruktúry participácie mládeže fungovali efektívne (či už sú formálne alebo neformálne), sú potrebné zdroje a podpora. Miestne a regionálne samosprávy by mali za týmto účelom poskytovať takým štruktúram priestor, finančné prostriedky a materiálnu podporu nevyhnutnú kvôli zabezpečeniu ich hladkého a účinného fungovania. Poskytnutie takých prostriedkov ale nevylučuje, aby dané štruktúry hľadali ďalšiu finančnú a materiálnu podporu z iných prameňov, ako sú súkromné nadácie a firmy.

68. Miestne a regionálne samosprávy by mali zabezpečiť, že poskytovanie podpory štruktúram mládežníckej participácie je zaručené. Za týmto účelom by mali menovať garanta - osobu alebo skupinu osôb - na sledovanie zavádzania podporných opatrení, na ktorého sa štruktúry môžu v prípade potreby obrátiť.

69. Taká osoba alebo skupina osôb by mala byť nezávislá od politických štruktúr a od štruktúr participácie mládeže, ale nominácia je dohodnutá s oboma spomenutými.

70. Navyše, na garantovanie vyššie spomenutej podpory by funkcie tejto osoby (osôb) mohli zahŕňať:

- **pôsobenie ako prepojenie medzi mladými ľuďmi a zvolenými miestnymi a regionálnymi zástupcami na ktorýkoľvek problém vytýčený jedným z nich;**
- **pôsobenie obhajcu pre mladých ľudí voči miestnym a regionálnym samosprávam v situáciách napätia medzi nimi;**
- **pôsobenie ako prepojenie, cez ktoré môžu miestne a regionálne samosprávy komunikovať s mladými ľuďmi;**
- **prípravu pravidelných správ na upozornenie mladých ľudí a miestnych a regionálnych samospráv na hodnotenie úrovne účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, napríklad realizáciou projektov alebo zapojením sa do štruktúr mládežníckej participácie a vplyvu ich účasti.**

Poznámka 1: Pozri napríklad Odporúčanie č. (90) 7 Výboru ministrov Rady Európy týkajúce sa informovania a poradenstva pre mladých ľudí v Európe prijatého 21. februára

1990

Poznámka 2: Pozri napríklad Európsku informačnú chartu mládeže prijatú v roku 2004 Európskou informačnou a poradenskou agentúrou pre mládež (ERYICA).